

Sygn. akt I ACa 1191/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Dorota Ochalska - Gola

Sędziowie : SA (...)

del . S O Marta Witoszyńska (spr .)

Protokolant: st. sekr. sąd. Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **J. S.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w Łodzi, Dyrektorowi Departamentu Nadzoru, Kontroli i Skarg w Ministerstwie Zdrowia, Prezesowi Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, Ministrowi Sprawiedliwości i Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Łodzi**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 maja 2015 r. sygn. akt II C 378/14

1. oddala apelację;
2. nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1191/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 maja 2015 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie z powództwa J. S. przeciwko Skarbowi Państwa-reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowemu w Łodzi, Dyrektora Departamentu Nadzoru, Kontroli i Skarg w Ministerstwie Zdrowia, Prezesa Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, Ministra Sprawiedliwości, Prezesa Sądu Apelacyjnego o zapłatę oraz sprawę z powództwa J. S. przeciwko Skarbowi Państwa-Sądowi Okręgowemu w Łodzi, Ministerstwu Sprawiedliwości o zapłatę

1. oddalił oba powództwa;
2. nie obciążył powoda kosztami postępowania i kosztami zastępstwa procesowego pozwanego.

W pozwie z dnia 4 marca 2014 r. J. S. wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi, Dyrektora Departamentu Nadzoru, kontroli i Skarg w Ministerstwie Zdrowia, Prezesa Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa wnosząc o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 240.000 zł z

odsetkami z uwagi na naruszenie dóbr osobistych na skutek utraty zdrowia podczas odbywania kary pozbawienia wolności, w tym przede wszystkim schorzenia R..

W sprawie prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Łodzi pod sygn. II C 199/14 powód domagał się od Pozwanego SP Ministra Sprawiedliwości i Sądu Okręgowego w Łodzi kwoty 220.000zł z tytułem naruszenia dóbr osobistych w postaci dobrego imienia osobistego, wizerunku, pozbawienia wolności. Powyższe naruszenie łączył z postępowaniem, które się toczyło pod sygnaturą akt IVK 114/01, gdzie jego zadaniem nieprawidłowo prowadzone postępowanie doprowadziło do pozbawienia go wolności, nie wzięto pod uwagę protokołu przesłuchania świadka D. M. z 4 listopada 2000 r.

Postanowieniem z dnia 1 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Łodzi połączył sprawę prowadzoną pod sygn. akt II C 199/14 z niniejszą sprawą, w której J. S. wystąpił ostatecznie z żądaniem zapłaty na jego rzecz kwoty 120.000 zł w związku z postępowaniem sądów podległych Prezesowi Sądu Okręgowego w Łodzi skutkującym powstaniem u niego zaćmy obu oczu. Zdaniem powoda przez kilka lat uniemożliwiano mu w jednostkach penitencjarnych leczenia zaćmy.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi, Dyrektora Departamentu Nadzoru, Kontroli i Skarg w Ministerstwie Zdrowia, Prezesa Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa zastępowanych przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w pierwszej kolejności wniósł o odrzucenie pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, natomiast w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił, że J. S. od ponad 14 lat przebywa w placówkach penitencjarnych jako osadzony. Powód odbywa karę 25 lat pozbawienia wolności orzeczoną wobec niego prawomocnym wyrokiem wydanym w sprawie IV K 114/01 przez Sąd Okręgowy w Łodzi w dniu 24 kwietnia 2002 r. za popełnienie przestępstwa z art. 148 §2 pkt 1 k.k.

Powód wytaczał przeciwko Skarbowi Państwa liczne powództwa domagając się zasądzenia różnych kwot.

W pozwie z dnia 11 sierpnia 2010 r., wniesionym do Sądu Okręgowego w Łodzi, J. S. wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w Ł., domagając się odszkodowania w wysokości 100.000 zł z tytułu braku właściwego leczenia w AŚ w Ł. i spowodowanego tym uszczerbku na zdrowiu. Uzasadniając swoje żądanie powód podniósł, iż w warunkach izolacyjnych nie ma zagwarantowanej odpowiedniej opieki medycznej, a pracownicy więziennej służby zdrowia przejawiają brak troski o jego stan zdrowia oraz lekceważą istniejące u niego schorzenia zdrowotne natury okulistycznej. W postępowaniu tym toczącym się pod sygnaturą akt II C 1079/10 Sąd oddalił powództwo w całości.

W sprawie o sygnaturze akt II C 140/11 Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 10 grudnia 2013 r. wyłączył do odrębnego rozpoznania sprawę z powództwa J. S. przeciwko Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, umorzył postępowanie w stosunku do pozwanych Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi i Ministra Sprawiedliwości i nie obciążył powoda kosztami postępowania.

W dniu 14 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Łodzi Wydział VI Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonaniem I Orzeczeń Karnych postanowił odmówić skazanemu J. S. udzielenia przerwy w odbywaniu kary 25 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 kwietnia 2002 r. sygn. akt IV K 114/01. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd wskazał, że J. S. wniósł o udzielenie przerwy w karze ze względów zdrowotnych. Rozpoznano u niego: ogromną przepuklinę pachwinową - mosznową prawostronną (kwalifikuje się do leczenia operacyjnego), podejrzenie zespołu (...)’a, chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa, przewlekłe zapalenie spojówek oraz zaćmę oka prawego w wywiadzie. Sąd podkreślił, że osadzony w Areszcie Śledczym w Ł. przebywa od lipca 2009 r. W dniu 4 maja 2010 r. badany był przez psychiatrę. W dniu 27 maja 2010 r. skazany odmówił oddania krwi i moczu do badań, które zostały mu zalecone i na które wcześniej wyraził zgodę. W dniu 6 grudnia 2010 r. wyraził zgodę na konsultację internistyczną i chirurgiczną, podkreślając, że na badania laboratoryjne i leczenie farmakologiczne, czy

chirurgiczne nie wyrazi zgody. W dniu 10 stycznia 2011 r. był konsultowany przez kardiologa i chirurga, jednak nie wyraził zgody na leczenie operacyjne. Został skierowany na badanie USG-M konsultację do Poradni Chorób Naczyń. W dniu 20 stycznia 2011 r. zrezygnował z oddania krwi do badań laboratoryjnych. W dniu 2 marca 2011 r. wykonano USG-D tętnic i żył kończyn dolnych. W dniu 22 czerwca 2011 r. miała miejsce konsultacja chirurgiczna. W dniu 29 lipca 2011 r. wykonano RTG kręgosłupa C i L-S. W dniu 15 września 2011 r. osadzony badany był przez konsultanta neurologa. W dniu 31 października 2011 r. zgłaszał okresowe pieczenie oczu i pogorszenie widzenia okiem prawym, jednakże nie był zainteresowany konsultacją okulistyczną. Skazany oświadczył, że nie chce przyjmować żadnych leków. Zdaniem Sądu Penitencjarnego brak było podstaw do przyjęcia, że istnieją ważne względy zdrowotne, które uprawniałyby sąd do udzielenia skazanemu przerwy w odbywaniu kary, jako że J. S. może być leczony w warunkach więziennej służby zdrowia. W dniu 7 maja 2013 r. J. S., w toku sprawy zawisłej przed Sądem Okręgowym w Łodzi pod sygnaturą II C 1314/12, dokonał podmiotowego i przedmiotowego rozszerzenia powództwa występując przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Łodzi o zapłatę kwoty 100.000 zł, tytułem odszkodowania obejmującego zwrot kosztów leczenia, w związku ze szkodami zdrowotnymi powstałymi podczas osadzenia w jednostce penitencjarnej. Na odbytej w dniu 9 maja 2013 r. rozprawie powód wywodził, iż pozwany Skarb Państwa, reprezentowany przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Łodzi, ponosi odpowiedzialność za przewinienia służbowe sędziów Sądu Apelacyjnego w Łodzi, którzy, w związku z wydaniem wyroku w sprawie Sądu Apelacyjnego w Łodzi o sygn. akt II AKA 202/02, wywołanej apelacją skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi o sygn. akt IV K 114/01, odpowiadają za zdrowie skazanego, które utracił, bowiem zaczął odbywać orzeczoną karę pozbawienia wolności, przy czym w warunkach izolacyjnych nabawił się wielu poważnych schorzeń, tj. podejrzenia zespołu (...)’a i choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa. Przedmiotem roszczenia jest odszkodowanie z tytułu kosztów leczenia tychże schorzeń w okresie 3 lat. Jednocześnie powód oświadczył, iż nie kwestionuje zapadłych wobec niego wyroków karnych, zarówno w I, jak i w II instancji. Zarządzeniem z dnia 9 maja 2013r., w sprawie II C 1314/12, Sąd Okręgowy w Łodzi wyłączył do odrębnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawę z powództwa J. S. przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Łodzi o zapłatę kwoty 100.000 zł. z tytułu odszkodowania za zwrot kosztów leczenia w związku ze szkodami zdrowotnymi, odniesionymi w warunkach więziennych. Wyłączona sprawa została wpisana pod nowy numer o sygnaturze akt II C 607/13. W piśmie procesowym z dnia 1 października 2013 r., miała miejsce modyfikacja (rozszerzenie) powództwa o charakterze podmiotowym i przedmiotowym, gdyż powód, w skierował roszczenia również przeciwko Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, w związku z zarzutami pełnomocnika pozwanego zgłoszonymi w odpowiedzi na pozew. Na mocy zarządzenia z dnia 25 października 2013r. pismo powoda z dnia 1 października 2013 r. zatytułowane „przypozwanie nowego pozwanego do powództwa” zostało potraktowane, jako pozew w nowej sprawie przeciwko Skarbowi Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa oraz wyłączone do odrębnego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygnaturą akt II C 1467/13. Kolejna modyfikacja powództwa została dokonana w piśmie procesowym złożonym na terminie rozprawy w dniu 6 lutego 2014 r., w którym J. S. wskazał, jako jednostkę pozwanego, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, również Dyrektora Biura Ministra Sprawiedliwości Wydziału Skarg i Wniosków, wywodząc odpowiedzialność tejże jednostki z braku odpowiedzi na skargę, którą skierował do Ministerstwa Sprawiedliwości – Biura Skarg i Wniosków, w dniu 18 sierpnia 2013r. w związku z jego wnioskiem o wznowienie z urzędu postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w Łodzi o sygn. akt IV K 114/01 i żądając zasądzenia odszkodowania w kwocie 120.000 zł. Jednocześnie powód stwierdził, iż Sąd Apelacyjny działający w ramach prawa, wydał względem niego skazujący wyrok, przez co wdrożono wykonanie orzeczonej kary i osadzono powoda w jednostce penitencjarnej. Tym samym nastąpiło naruszenie dóbr osobistych powoda w postaci utraty wolności oraz zepsucia jego wizerunku zwłaszcza w oczach rodziny - córki. W toku rozprawy zapadło zarządzenie, którym wyłączono do odrębnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawę z powództwa J. S. przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Wydziału Skarg i Wniosków Ministerstwa Sprawiedliwości o zapłatę kwoty 120.000 zł. Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości jako bezzasadne.

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie II C 1079/10 oddalił powództwo wniesione w dniu 11 sierpnia 2010 r. przez powoda ostatecznie przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Łodzi i Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa w W. o zapłatę 120.000 złotych. Przedmiotowym pozwem J. S. wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w Ł., domagając się odszkodowania z tytułu braku właściwego leczenia w AŚ w Ł. i spowodowanego tym uszczerbku na zdrowiu. Uzasadniając swoje żądanie powód podniósł, iż

w warunkach izolacyjnych nie ma zagwarantowanej odpowiedniej opieki medycznej, a pracownicy więziennej służby zdrowia przejawiają brak troski o jego stan zdrowia oraz lekceważą istniejące u niego schorzenia zdrowotne natury okulistycznej. Rzeczone uchybienia uzasadniają więc deliktową odpowiedzialność Skarbu Państwa. Na rozprawie odbytej dnia 19 marca 2013 r. powód oświadczył, iż swoje roszczenie kieruje także przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Łodzi. W tym stanie rzeczy zapadło postanowienie mocą, którego Sąd ustalił reprezentację po stronie pozwanej poprzez wezwanie do udziału w sprawie Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi. W toku postępowania powód zmodyfikował powództwo tym razem w zakresie podmiotowym pozywając Skarb Państwa – Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w W.. Z uwagi na zmianę powództwa postanowieniem z dnia 19 listopada 2013 r. Sąd ustalił, iż właściwą jednostką do reprezentowania Skarbu Państwa jest Prokuratura Generalna RP w miejsce Aresztu Śledczego w Ł..

W dniu 11 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie II C 382/14 oddalił powództwo J. S. przeciwko Skarbowi Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa o zapłatę 10.000 zł tytułem odszkodowania za działania pozwanego, który w sprawie II C 140/11 toczącej się przed Sądem Okręgowym w Łodzi wnosił o oddalenie wniosków powoda o dopuszczenie dowodów z opinii biegłych.

Powód w trakcie osadzenia w jednostkach penitencjarnych składał skargi m.in. do Departamentu Nadzoru, Kontroli i Skarg w Ministerstwie Zdrowia, zawierające zastrzeżenia do postępowań sądowych oraz do opieki medycznej sprawowanej w Areszcie Śledczym w Ł..

Powód cierpi na liczne schorzenia i nadal jest leczony w warunkach penitencjarnych. Rozpoznano u niego ogromną przepuklinę pachwinową - mosznową prawostronną (kwalifikuje się do leczenia operacyjnego), chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa, przewlekłe zapalenie spojówek oraz zaćmę. Skarży się na bóle w biodrze, ciężko mu zarówno chodzić jak i stać. Wykluczono jednak u niego wcześniej podejrzwany zespół R. 'a.

W Areszcie Śledczym w Ł. służba zdrowia zajmuje 12 pomieszczeń usytuowanych w pawilonach mieszkalnych W każdym pawilonie mieszkalnym jest gabinet stomatologiczny i ambulatorium, w którym pełni dyżur pielęgniarka a także pacjentów przyjmuje lekarz internista. W pawilonie II znajduje się gabinet lekarzy specjalistów oraz gabinet rtg. W przypadku poważniejszych schorzeń osadzeni są przewożeni do Szpitala przy ZK nr 2 na ul. (...).

Każda z cel w Areszcie Śledczym w Ł. wyposażona jest w okno o odpowiedniej wielkości umożliwiającej napływ światła dziennego. Na oknach cel zamontowano przesłony, które nie powodują jednak gorszego oświetlenia cel.

Powód w warunkach penitencjarnych przebywa w celi jednoosobowej. Z uwagi na schorzenia korzysta on ze specjalnego (lepszego) materaca niż inni osadzeni.

Dokonując ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy oparł się na powołanych i nie budzących wątpliwości dowodach z dokumentów. Sąd poddał wnikliwej analizie zeznania powoda, który zapewniając o swojej niewinności, wiele okoliczności opisywał w sposób subiektywny, nie znajdujący potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym, w tym w szczególności w dokumentach zawartych w załączonych do niniejszej sprawy akt zarówno Sądu Okręgowego w Łodzi jak i Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi.

Powód opisuje realia życia penitencjarnego w sposób tendencyjny i przejawiony, narzekając przede wszystkim na niewłaściwą opiekę medyczną, co nie znalazło potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym. Powód skarżył się na złe oświetlenie panujące w Areszcie Śledczym w Ł. z uwagi na zamontowane przesłony, nie wskazując żadnych konkretnych okoliczności mogących świadczyć o naruszeniu jego dóbr osobistych. W ocenie Sądu I instancji oczywiste jest, że osoby pozbawione wolności, przebywają w areszcie czy zakładzie karnym wbrew swojej woli i mają tendencję do narzekania i opisywania wszystko w sposób bardziej negatywny niż jest w rzeczywistości. Trudno bowiem oczekiwać od nich zadowolenia z przymusowego pobytu w takim miejscu. Powód w swoich zeznaniach opisuje trudne warunki panujące w jednostkach penitencjarnych, często przedstawiając je bardziej dramatycznie niż jest w rzeczywistości.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo jako bezzasadne zasługuje na oddalenie.

Sąd I instancji nie znalazł podstaw do uwzględnienia wniosku strony pozwanej w przedmiocie odrzucenia pozwu z uwagi na podniesiony zarzut powagi rzeczy osądzonej.

Stosownie do treści art. 199 § 1 pkt. 2 k.p.c. sąd odrzuci pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Natomiast zgodnie z przepisem art. 366 k.p.c. wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto między tymi samymi stronami postępowania. Powaga rzeczy osądzonej występuje w zakresie przedmiotowym i podmiotowym, określonym wydanym wyrokiem. Granice przedmiotowe powagi rzeczy osądzonej określa przedmiot rozstrzygnięcia sądu i podstawa faktyczna tego rozstrzygnięcia. Dla granic powagi rzeczy osądzonej istotny jest stan sprawy w chwili wyrokowania.

Pozwany Skarb Państwa powołał się na liczne wyroki Sądu Okręgowego w Łodzi oraz Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, jednakże Sąd I instancji w przedmiotowej sprawie nie podzielił, w tym zakresie zapatrywania strony pozwanej i zarzutu nie uwzględnił. Po dokładnej analizie żądań powoda w niniejszej sprawie oraz zakresu przedmiotowego wyroków wydanych przez tutejszy Sąd w sprawach II C 1079/10, II C 607/13 oraz przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie II C 382/14, Sąd doszedł do przekonania, że powód domaga się zasądzenia należności zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych na skutek wystąpienia u niego zaćmy obu oczu oraz niewzięcia przez Sąd Okręgowy w Łodzi pod uwagę zeznań świadka D. M. w postępowaniu karnym toczącym się pod sygn. IV K 114/01, co nie było objęte w poprzednich postępowaniach.

W przypadku zarzutów zawartych we wskazanych powyżej postępowaniach nie ma wątpliwości, iż krzyżują się one z zarzutami zawartymi w niniejszej sprawie, ale nie są one całkowicie tożsame, jako że powód w tamtym postępowaniu dochodzi roszczeń inaczej określonych - wynikających z błędnego leczenia go w jednostkach penitencjarnych z różnych schorzeń i dolegliwości, natomiast w niniejszym tylko za wadliwe leczenie zaćmy obu oczu, a nadto niewłaściwą ocenę materiału dowodowego dokonaną przez Sąd karny.

Jak wynika z wyroków i uzasadnień wydanych w sprawach wytaczanych przez powoda Sąd oddalał żądania powoda polegające na przyznaniu mu odszkodowań z tytułu niewłaściwego leczenia w AŚ w Ł., natomiast w niniejszej sprawie powód domagał się zadośćuczynienia za naruszenie jego dobra osobistego na skutek niewłaściwego leczenia zaćmy obu oczu w jednostkach penitencjarnych oraz nie uwzględnienia zeznań świadka w postępowaniu karnym. Niniejsze powództwo powód skierował przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi, Dyrektora Departamentu Nadzoru, kontroli i Skarg w Ministerstwie Zdrowia, Prezesa Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, natomiast w sprawie II C 1079/10 pozwanym ostatecznie był Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Łodzi i Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa w W., w sprawie II C 607/13 jako pozwanych powód ostatecznie wskazał Skarb Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Łodzi, natomiast w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi o sygn. akt II C 382/14 pozwanym był Skarb Państwa – Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa.

Sąd Okręgowy wskazał, że tożsamość stron zachodzi wówczas, gdy w obu sprawach strony występują w tych samych rolach, jak i w odwrotnych. Nie występuje jednak tożsamość roszczeń, a także tożsamość przedmiotu rozstrzygnięcia. Tożsamość roszczenia zachodzi, gdy identyczne są nie tylko przedmiot, ale i podstawa sporu. Musi zatem wystąpić tożsamość żądań zawartych w pozwach i ich podstawa, a także tożsamość okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie. Musi także wystąpić tożsamość orzeczenia, tzn. sąd w sentencji orzeczenia musi rozstrzygnąć o żądaniu, które jest dochodzone w innym, późniejszym postępowaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 1999 r. w sprawie III CKN 143/99, Lex nr 523569).

Sąd w niniejszej sprawie podzielił pogląd zawarty w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 1971 r. w sprawie II CZ 59/71 (Lex nr 1280), iż tożsamość roszczenia w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. zachodzi tylko wówczas, gdy identyczne są nie tylko przedmiot, ale i podstawa sporu.

Nie można tym samym skonstatować, że roszczenia powoda we wcześniej wytoczonych przez niego postępowaniach były tożsame przedmiotowo i podmiotowo, a zatem nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej.

Ewentualnej podstawy naruszenia dóbr osobistych powoda Sąd Okręgowy upatrywał w przepisach art. 23 k.c. i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Treść art. 23 k.c. wskazuje na to, że dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną prawa cywilnego i to niezależnie od ochrony przewidzianej przez inne przepisy. W przepisie tym podano otwarty katalog chronionych dóbr osobistych, do których niewątpliwie należą również godność i prawo do humanitarnego traktowania. Przy czym ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego, nie może być dokonana według miary indywidualnej wrażliwości osoby, która czuje się dotknięta zachowaniem innej osoby, ale musi być dokonana przy stosowaniu kryteriów obiektywnych (tak też S.A. w Łodzi w wyroku z dnia 28 sierpnia 1996, I ACr 341/96, OSA nr 7-8 z 1997 r., poz. 43). Liczy się więc społeczny odbiór danego zachowania, oceniany według kryteriów właściwych dla ludzi rozsądnych i uczciwych. Ocena czy dobro osobiste człowieka zostało zagrożone lub naruszone wymaga zastosowania kryteriów o charakterze obiektywnym. Nie ma tu bowiem znaczenia subiektywna reakcja i odczucia pokrzywdzonego, lecz istotny jest odbiór danego zachowania przez osoby trzecie i reakcja opinii publicznej (SN w wyroku z 26 października 2001 r., V CKN 195/01, LEX nr 53107).

Nie każde naruszenie dobra osobistego daje jednak prawo do skorzystania z ochrony prawa cywilnego. W myśl bowiem art. 24 k.c. ochrona taka przysługuje jedynie przed bezprawnym naruszeniem dobra osobistego. Bezprawne jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Omawiany przepis wprowadził ponadto domniemanie bezprawności naruszenia dobra. Każde więc naruszenie kwalifikowane jest jako bezprawne. Skutkuje to przerzuceniem ciężaru wykazania przyczyn, dla których nastąpiło naruszenie na sprawcę i to jego obciąża ryzyko nie wyjaśnienia wszystkich okoliczności. Dlatego w procesie o ochronę dóbr osobistych, pozwany ma obowiązek wykazać, że jego działanie nie było bezprawne. Okolicznościami kontratypowymi wyłączającymi bezprawność są np.: zgoda poszkodowanego, działanie w ramach obowiązku prawnego, wykonywanie własnego prawa podmiotowego, obrony koniecznej, czy wreszcie działanie podjęte w obronie uzasadnionego interesu społecznego lub prywatnego.

W przypadku bezprawnego naruszenia dobra osobistego art. 24 k.c. pozwala osobie, której dobro osobiste zostało naruszone, żądać, aby sprawca naruszenia dopełnił czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, a w szczególności złożył oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach określonych w kodeksie cywilnym, może również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny.

W przedmiotowej sprawie powód nie wskazał konkretnych dóbr osobistych, które jego zdaniem zostały przez pozwanego naruszone, podkreślił jedynie, że w jednostkach penitencjarnych uniemożliwiono mu leczenia zaćmy.

W ocenie Sądu I instancji, w przedmiotowej sprawie, nie doszło do naruszenia jakiegokolwiek dobra osobistego powoda.

Na gruncie prawa polskiego sytuacja prawna osób pozbawionych wolności uregulowana jest w sposób ogólny w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. „Kodeks karny wykonawczy” (Dz.U. Nr 90 z 1997 r., poz. 557 z późn. zm.).

Ustawodawca wśród naczelnych zasad k.k.w. wymienił w art. 4 zasadę humanitaryzmu, która zakłada, że kary, środki karne, zabezpieczające i zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego. Skazany zachowuje także prawa i wolności obywatelskie. Ich ograniczenie może wynikać jedynie z ustawy oraz z wydanego na jej podstawie prawomocnego orzeczenia. W myśl art. 5 k.k.w. skazany jest podmiotem określonych w kodeksie praw i obowiązków. Katalog praw skazanych wyliczony jest w art. 102 k.k.w., gdzie w pkt 1 mowa jest o tym, że skazany ma prawo do: odpowiedniego ze względu na zachowanie zdrowia, żywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny.

Zgodnie z art. 115. § 1 kkw skazanemu zapewnia się bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne. Szczegółowe zasady, zakres i tryb udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności przez zakłady opieki zdrowotnej określa natomiast Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności (Dz.U. z 2003 r. , Nr , 204, poz.1985).

Nie można mieć wątpliwości, że realizacja spoczywających na administracji Aresztu Śledczego obowiązków w zakresie opieki medycznej nad osobami pozbawionymi wolności należy do działań władczych i mieści się w pojęciu wykonywania zadań z zakresu władzy publicznej zawartym w dyspozycji art. 417 § 1 k.c.. Ocena, czy obowiązki te zostały zrealizowane, winna być dokonana z uwzględnieniem uprawnień skazanego, szczegółowo uregulowanych w art. 115 § 1 - 8 kkw oraz przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości i Ministra Zdrowia z dnia 10 września 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu współdziałania zakładów opieki zdrowotnej ze służbą zdrowia w zakładach karnych i aresztach śledczych w zapewnieniu świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności (Dz.U. Nr 171, poz. 1665) i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności z dnia 31 października 2003 r. (Dz.U. Nr 204, poz. 1985). Zgodnie z przepisem art. 115 § 1 k.k.w., w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2003 r. skazanemu zapewnia się bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne. W przepisie art. 115 § 4 k.k.w. wskazano, że świadczenia zdrowotne udzielane są skazanym przede wszystkim przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności. Natomiast pozawięzione zakłady opieki zdrowotnej współdziałają ze służbą zdrowia w zakładach karnych w zapewnieniu skazanym świadczeń zdrowotnych, gdy konieczne jest m.in. natychmiastowe udzielenie świadczeń zdrowotnych ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia skazanego, czy też przeprowadzenie specjalistycznych badań, leczenia lub rehabilitacji skazanego (art. 115 § 5 k.k.w.).

Służba zdrowia w Areszcie Śledczym w Ł. funkcjonuje w sposób właściwy.

Jak przyznał sam powód, był on leczony w jednostkach penitencjarnych, a jak wynika z ustalonego stanu faktycznego nie było konieczności leczenia powoda w warunkach wolnościowych. W postępowaniu o udzielenie powodowi przerwy w odbywaniu kary, Sąd odmówił mu udzielenia tej przerwy, jako że lekarze oceniający zdrowie powoda wypowiedzieli się jednoznacznie o możliwości podjęcia leczenia w warunkach penitencjarnych. Nie ma zatem żadnych podstaw do przyjęcia, iż doszło do naruszenia dobra osobistego J. S., jakim jest zdrowie.

Podobnie drugi z zarzutów powoda, co do niewzięcia przez Sąd Okręgowy w Łodzi Wydział Karny zeznań świadka D. M. w postępowaniu karnym toczącym się w 2000 r., Sąd uznał za niezasadne. Sąd orzekający w niniejszej sprawie nie dopatrywał się naruszenia żadnego dobra osobistego, tym bardziej iż trudno znaleźć i nazwać nawet takie dobro, które mogłoby być naruszone. Powodowi jako oskarżonemu w postępowaniu karnym toczącym się przed Sądem Okręgowym o sygn. IV K 114/01 przysługiwały wszystkie środki zaskarżenia, a zatem skoro kwestionował orzeczenie wydane w tamtym postępowaniu zarzucając Sądowi Karnemu niewzięcie pod uwagę zeznań świadka, mógł zarzuty te podnosić w środkach odwoławczych przewidzianych przepisami procedury karnej. Rzekome błędy proceduralne wskazywane przez powoda nie mogą być traktowane jako działania naruszające dobra osobiste oskarżonego.

Powód nie wykazał zatem, iż po stronie pozwanego Skarbu Państwa doszło do działania, które ewentualnie skutkowałoby naruszeniem jego dóbr osobistych a tym bardziej, aby doznał jakiegokolwiek krzywdy.

Reasumując, Sąd I instancji stwierdził, że ustalone fakty nie dają podstawy do przypisania pozwanym naruszenia dóbr osobistych powoda i nie ma podstaw do przyznania mu jakiegokolwiek zadośćuczynienia. Powód nie doznał żadnej krzywdy związanej z procesem leczenia czy diagnostyki w jednostkach penitencjarnych a także z toczącym się postępowaniem karnym, a zatem powództwo jako niezasadne należało w całości oddalić.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zapadło w oparciu o art. 102 k.p.c. Powód w całości przegrał sprawę, co w normalnym toku rzeczy oznaczałoby, że powinien on ponieść wszelkie związane z tym koszty, które pojawiły

się po stronie jego przeciwników procesowych. Ustawodawca przyznaje jednak sądowi pewną swobodę w zasądzeniu kosztów procesu, gdy stosowaniu zasady odpowiedzialności za wynik sporu (art. 98 k.p.c.) sprzeciwiają się względy słuszności, co właśnie wyraża się stwierdzeniem, że w przypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może nie obciążać strony kosztami procesu w całości lub w części, do czego uprawnia go treść art. 102 k.p.c. Zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zaistniały te warunki. Sąd miał przede wszystkim na uwadze trudną sytuację życiową i majątkową powoda (osadzenie w zakładzie karnym, brak dochodów), w związku z czym doszedł do przekonania, że po jego stronie zachodzą okoliczności pozwalające na wyjątkowe odstąpienie od ogólnych reguł rządzących problematyką kosztów procesu. Przeciwnie zaś rozstrzygnięcie stanowiłoby dla niego nadmierną dolegliwość.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył powód, zaskarżając go w całości. Apelujący zarzucił zaskarżonemu wyrokowi „wadliwość prawnologiczną”. Wniósł o jego uchylenie.

W odpowiedzi na apelację powoda pozwany Skarb Państwa wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania w drugiej instancji według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zaskarżony wyrok zostało wydany w wyniku prawidłowo ustalonego stanu faktycznego. Ustalenia, co do okoliczności faktycznych stanowiących podstawę dochodzonego pozwem roszczenia, Sąd I instancji poczynił w oparciu o materiał dowodowy, który zaprezentowały obie strony procesu. Powyższe ustalenia Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, uznając za zbędne powielanie ich w dalszej części uzasadnienia.

Przystępując do rozpoznania apelacji na wstępie należy zaznaczyć, że powód w uzasadnieniu apelacji w dużym stopniu ogólności zakwestionował wyrok Sądu I instancji. Dlatego też wobec braku szczegółowo wskazanych zarzutów, w ocenie Sądu Apelacyjnego koniecznym jest odniesienie się tak do kwestii ewentualnego naruszenia przepisów postępowania i przepisów prawa materialnego.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do ewentualnego naruszenia przepisów postępowania, gdyż wnioski w tym zakresie z istoty swej determinują rozważania co do pozostałych zarzutów apelacyjnych, bowiem jedynie nieobarczone błędem ustalenia faktyczne, będące wynikiem należyście przeprowadzonego postępowania, mogą być podstawą oceny prawidłowości kwestionowanego rozstrzygnięcia w kontekście twierdzeń o naruszeniu przepisów prawa materialnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie doszło do naruszenia przez Sąd I instancji dyspozycji art. 233 k.p.c.. W myśl powołanego przepisu Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem Sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wniosku i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo,

wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

W kontekście powyższych uwag należy stwierdzić, że w rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony materiał dowodowy i nie naruszył dyspozycji art. 233 k.p.c. W szczególności Sąd I instancji prawidłowo uznał, że twierdzenia powoda co do niewłaściwej opieki medycznej, w szczególności, że w jednostkach penitencjarnych uniemożliwiono mu leczenia zaćmy, a także co do złego oświetlenia panującego w Areszcie Śledczym w Ł. z uwagi na zamontowane przesłony, nie znalazły potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym.

Ustalenia Sądu Okręgowego znajdują natomiast podstawę w powołanych i nie budzących wątpliwości dowodach z dokumentów.

Ponadto Sąd Okręgowy zastosował właściwe przepisy prawa materialnego i dokonał ich właściwej interpretacji. Powód wskazywał, że podstawą jego żądania zadośćuczynienia było naruszenie dóbr osobistych. Zatem w ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji prawidłowo upatrywał podstawy naruszenia dóbr osobistych powoda w przepisach art. 23 k.c. i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c..

Zgodzić się także należy z stwierdzeniem Sądu I instancji, iż w przedstawionym przez powoda materiale dowodowym, nie wskazuje on żadnych konkretnych okoliczności mogących świadczyć o naruszeniu jego dóbr osobistych, w szczególności niezapewnienia przez pozwanego odpowiedniego ze względu na zachowanie zdrowia - wyżywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń i odpowiednich warunków higieny, czy też, że powodowi jako skazanemu nie zapewniono bezpłatnych świadczeń zdrowotnych, leków i artykułów sanitarnych.

Dowody w postaci dokumentów stanowiące podstawę prawidłowo poczynionych ustaleń faktycznych wskazują, że wbrew twierdzeniom powoda nie doszło do naruszenia jakiegokolwiek dobra osobistego powoda. Pozwany realizuje bowiem zasady wynikające z Kodeksu karnego wykonawczego w zakresie zapewnienia warunków bytowych, opieki lekarskiej a także odbywania kary w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że w ustalonym stanie faktycznym niniejszej sprawy nie doszło do naruszenia jakiegokolwiek dobra osobistego powoda. Decydujące znaczenie dla oceny zasadności twierdzenia o naruszeniu dobra osobistego ma nie subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ale obiektywna ocena konkretnych okoliczności. Należy podkreślić, iż z samej istoty odbywania kary pozbawienia wolności, którą powód odbywał w okresie objętym żądaniem pozwu, wynika istotne ograniczenie niektórych praw podmiotowych. W konsekwencji, nie każda uciążliwość związana z odbywaniem kary pozbawienia wolności rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia. Prowadzenie leczenia powoda w warunkach izolacyjnych samo przez się nie przesądza o naruszeniu dóbr osobistych. Nie można bowiem tracić z pola widzenia, że kara pozbawienia wolności jest środkiem represyjnym i ze swej istoty warunki jej odbywania mogą odbiegać od standardu jakiego można oczekiwać na wolności. Istotnym jest, aby opieka lekarska prowadzona była adekwatnie do zaistniałej potrzeby. Do naruszenia dóbr osobistych dochodzi jedynie wówczas, gdy cierpienie, jakiego doznaje osoba pozbawiona wolności przekracza nieunikniony element cierpienia wpisanego w karę pozbawienia wolności – co niewątpliwie w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Apelacja powoda nie mogła również odnieść skutku w zakresie, w jakim Sąd Okręgowy zakwestionował naruszenie przez pozwanego dobra osobistego powoda, jakim jest jego zdrowie. Trafnie Sąd I instancji stwierdził, że jak przyznał sam powód, był on leczony w jednostkach penitencjarnych, a jak wynika z ustalonego stanu faktycznego nie było konieczności leczenia powoda w warunkach wolnościowych. Sąd Penitencjarny odmówił mu udzielenia przerwy w odbywaniu kary z powodu stanu zdrowia, gdyż lekarze oceniający zdrowie powoda wypowiedzieli się jednoznacznie o możliwości podjęcia leczenia w warunkach penitencjarnych. Z materiału dowodowego wynika, że stan zdrowia powoda w czasie odbywania kary pozbawienia wolności był w sposób ciągły monitorowany. Był on konsultowany okulistycznie, jeśli chodzi o zgłoszony zarzut uniemożliwienia leczenia zaćmy oczu, ale także był konsultowany przez specjalistów z zakresu kardiologii, interny, chirurgii, neurologii, psychiatrii. Powyższe ustalenia skutkowały trafnym

wnioskiem Sądu Okręgowego braku stwierdzenia nieprawidłowości w postępowaniu pozwanego, które mogłyby przyczynić się do pogorszenia stanu zdrowia powoda w czasie jego pobytu w jednostkach penitencjarnych.

Również drugi z zarzutów powoda, co do niewzięcia przez Sąd Okręgowy w Łodzi Wydział Karny zeznań świadka D. M. w postępowaniu karnym toczącym się w 2000 r., w ocenie Sądu Apelacyjnego został prawidłowo oceniony przez Sąd Okręgowy jako bezzasadny z punktu widzenia naruszenia jakiegokolwiek dobra osobistego powoda. Bezspornie powód mógł ten zarzut podnosić w środkach odwoławczych przewidzianych przepisami procedury karnej. Ewentualne błędy proceduralne wskazywane przez powoda nie mogą być traktowane jako działania naruszające dobra osobiste oskarżonego.

Sąd Apelacyjny uznał za zasadne stanowisko Sądu I instancji, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przypisanie pozwanemu działania niezgodnego z przepisami Kodeksu karnego wykonawczego i przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości i Ministra Zdrowia z dnia 10 września 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu współdziałania zakładów opieki zdrowotnej ze służbą zdrowia w zakładach karnych i aresztach śledczych w zapewnieniu świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności (Dz.U. Nr 171, poz. 1665) i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności z dnia 31 października 2003 r. (Dz.U. Nr 204, poz. 1985), a więc działania mieszczącego się w dyspozycji art. 417 § 1 k.c..

W tej sytuacji brak było podstaw do przypisania pozwanym naruszenia dóbr osobistych powoda. Powód nie doznał żadnej krzywdy związanej z procesem leczenia czy diagnostyki w jednostkach penitencjarnych a także z toczącym się postępowaniem karnym, co czyniło zasadnym oddalenie powództwa przez Sąd Okręgowy.

Kierując się przedstawioną argumentacją, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację jako bezzasadną.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zapadło w oparciu o art. 102 k.p.c.. Sąd Apelacyjny podobnie jak Sąd I instancji uznał, że w przedmiotowej sprawie zaistniały szczególnie uzasadnione warunki, o których stanowi przywołany przepis art.102 k.p.c., z powodu których Sąd może nie obciążać strony kosztami procesu w całości lub w części. Sąd Apelacyjny miał przede wszystkim na uwadze trudną sytuację życiową i majątkową powoda. Przeciwnie rozstrzygnięcie stanowiłoby dla powoda nadmierną uciążliwość.